

Tariffnemnda
Postboks 4720 Torgarden
7468 TRONDHEIM

Vår dato: 09.09.2022
Deres dato: 01.07.2022
Vår referanse: TN 2022 - KW
Deres referanse: 2022/8

HØRINGSSVAR – BEGJÆRING OM FORTSATT ALLMENNGJØRING AV TARIFFAVTALE FOR RENHOLDSBEDRIFTER

1. INNLEDNING

Det vises til Tariffnemndas høringsbrev knyttet til begjæring om fortsatt allmenngjøring av tariffavtale for renholdsbedrifter. Fristen for å inngi hørings svar er 09.09.2022.

Dette høringsbrev er inngitt på vegne av NHO og tilsluttede landsforeninger.

NHO vil innledningsvis påpeke at vi er opptatt av ordnede arbeidsforhold og at en allmenngjøring innen rammene av allmenngjøringsloven, herunder Norges EØS-rettslige forpliktelser, i enkelte tilfeller kan være et hensiktsmessig virkemiddel. NHO finner imidlertid grunn til å stille spørsmål ved om allmenngjøring generelt sett er et riktig tiltak for å motvirke utfordringer i deler av arbeidslivet. Allmenngjøring er uansett bare ment å være et midlertidig virkemiddel.

Allmenngjøringsloven stiller krav til dokumentasjon for at utenlandske arbeidstakere utfører arbeid på vilkår som er samlet sett dårligere enn gjeldende tariffavtale mv., jf. § 5. NHO vil fremheve at Tariffnemnda har en fakultativ adgang til å beslutte allmenngjøring, noe som innebærer at nemnda må vurdere behovet for allmenngjøring og forholdsmessigheten av det enkelte vedtak sett i forhold til den foreliggende dokumentasjonen.

2. KOMMENTARER TIL UTKASTET TIL FORSKRIFT

2.1. Utgangspunkt

For det tilfelle at Tariffnemnda kommer til at det er grunnlag for videreføring av allmenngjøringsforskriften, har NHO og tilsluttede landsforeninger noen konkrete innspill til utformingen av forskriften, jf. nedenfor.

2.2. Forslagets § 2 – virkeområde

I forslaget til ny bestemmelse foreslås det i realiteten en utvidelse av virkeområde for forskriften, som NHO ikke støtter.

Dagens regulering er basert på at forskriften gjelder for bedrifter som driver salg av renholdstjenester, jf. § 2 (1). Forskriften gjelder imidlertid ikke for bedrifter som er bundet av tariffavtale inngått med fagforening med innstillingsrett, jf. forskriften § 2 (2). Realiteten er dermed at bedrifter som er tariffbundet av

Renholdsoverenskomsten ikke er bundet av forskriften. Dette er etter NHOs oppfatning uproblematisk av flere grunner. For det første er det noen viktige forskjeller mellom den allmenngjorte tariffavtalen og Renholdsoverenskomsten. En slik forskjell er at man ikke har allmenngjort bestemmelsene om rammetimetall, som har betydning for beregning av arbeidstid og lønn mv. Det er med andre ord stor forskjell på å kontrollere etterlevelsen av tariffavtalen og etterlevelsen av forskriften. For det annet er det lang tradisjon for at det er partene selv som overvåker og kontrollere at tariffavtalens bestemmelser etterleves. Eventuelle brudd på tariffavtalen kan påtales av tariffpartene og staten har stilt opp et eget konfliktløsningsorgan for disse særskilte tvistene (Arbeidsretten). Etter NHOs oppfatning er det intet behov for at Arbeidstilsynet driver kontroll av tariffavtalte lønns- og arbeidsvilkår.

Et ytterligere forhold er at Arbeidstilsynet ikke har tilsynskompetanse for etterlevelse av en tariffavtale. Det er allmenngjøringsloven § 11 som regulerer hva som er Arbeidstilsynets myndighet. Her heter det at

"Arbeidstilsynet fører tilsyn med at lønns- og arbeidsvilkår som følger av vedtak om allmenngjøring blir overholdt." (Understrekning tilføyd).

Arbeidstilsynet er med andre ord ikke tillagt myndighet til å føre tilsyn med overholdelse av tariffavtalens bestemmelser. Dersom Arbeidstilsynet skal tillegges myndighet for ettersyn av tariffavtaler, kreves det etter NHOs oppfatning en lovendring.

2.3. Forslagets § 5 – Reisetid mellom oppdrag

Bestemmelsen som er foreslått i forslagets § 5 er i overensstemmelse med den underliggende tariffavtalen, med den reservasjon av passusen om at reisetiden også kan regnes inn i rammetimetallet, ikke foreslås allmenngjort. Etter NHOs oppfatning er dette hensiktsmessig, siden bestemmelsene om rammetimetallet ikke er allmenngjort.

2.4. Forslaget § 6 – Utgifter til reise, kost og losji

Forslaget til endring av bestemmelsen er i overensstemmelse med den underliggende tariffavtalen. Etter NHOs oppfatning er forslaget hensiktsmessig.

3. KOMMENTARER TIL ARBEIDSTILSYNETS BREV

3.1. Overordnede merknader

Arbeidstilsynet har i brev av 01.04.2022 pekt på en del utfordringer knyttet til anvendelsen av forskriftene om delvis allmenngjøring av tariffavtalene. Dette gjelder særlig de håndhevelsesutfordringer som Arbeidstilsynet beskriver, som følge av at forskriftene kan oppleves som tvetydige eller uklare. Som et alminnelig synspunkt ber Arbeidstilsynet Tariffnemnda sørge for at forskriftene i større grad står på egne ben.

På et overordnet plan ønsker NHO å minne om at Tariffnemndas praksis er basert på at det skal være – så langt det er mulig – samsvar mellom den allmenngjorte forskriften og den underliggende tariffavtalen. I de tilfeller hvor forskriftsteksten byr på tvil, vil den underliggende tariffavtalen være et viktig tolkningsmoment.

Dersom den underliggende tariffavtalens ordlyd ikke gir svar, kan tariffpartene selvsagt kontaktes knyttet til praksis. Så vidt vites har NHO alltid svart på spørsmål om tolkning og praksis knyttet til allmenngjorte tariffavtaler, uavhengig av om det er Arbeidstilsynet eller andre som har spurt. Metodikken for tolkning av delvis allmenngjorte tariffavtaler har derfor visse særtrekk. Men at dette må være metoden for tolkning av allmenngjorte tariffavtaler følger etter NHOs oppfatning av selve reguleringsmetodikken. Det er tariffavtalen som er delvis allmenngjort.

Så er det ikke alltid at tariffpartene er enige om hva som er riktig tolkning av tariffavtalen eller hva som er riktig praksis. At det kan være utfordrende for håndhevelse av forskriften er ikke vanskelig å forstå. Men det er ikke alle spørsmål knyttet til tolkningen av en tariffavtale som nødvendigvis er klarlagt. At noen spørsmål blir stående ubesvart, kan skyldes tariffpolitiske prioriteringer. Etter NHOs oppfatning er det ingen god løsning at forskriftene skal stå på egne ben, som Arbeidstilsynet tar til orde for. En situasjon hvor tariffavtalen og den allmenngjorte tariffavtalen ikke har lik regulering, vil være et skritt mot å undergrave tariffavtalen som reguleringsverktøy. Til tross for håndhevning utfordringene Arbeidstilsynet peker på – som det erkjennes at kan være reelle – er NHO ikke enig i en reguleringsmetodikk som gjør forskriftene autonome i forhold til forskriften.

Med disse innledende merknadene om reguleringsteknikken og tolkningen av allmenngjorte tariffavtaler, vil NHO kommentere de konkrete spørsmålene Arbeidstilsynet reiser i sitt brev i punktene nedenfor.

3.2. Virkeområde – Arbeidstilsynets brev s. 4-5, punkt 2 d.

NHO viser til merknadene om forskriftens virkeområde i punkt 2.2 ovenfor.

3.3. Lønn pr. time – Arbeidstilsynets brev s. 5 punkt 3 a.

Det er et grunnleggende utgangspunkt at bestemmelser om godtgjørelse og bestemmelser om arbeidstid ikke trenger å være er samsvarende størrelser, jf. HR-2018-1036-A *Thue* avs. 76. Arbeidstiden er tiden man står til arbeidsgiverens disposisjon, men hvilken godtgjørelse man får kan variere. De problemstillinger Arbeidstilsynet peker på i brevets punkt 3 a. antas å være godt avhjulpet ved at tariffpartene avtalte nærmere regler om lønn for reisetid mellom oppdrag, jf. punkt 2.3 ovenfor.

Med vennlig hilsen

Nina Melsom
Næringslivets Hovedorganisasjon
Direktør Arbeidsliv og tariff